

Bespreekpunt 2

Bredere hulp, incl. gemeenten

Sterke behoefte aan erkenning en bredere hulp als onderdeel van herstel van ex-partners

Vanuit ouders maar ook bijv. de BAK en VNG klinkt vaak, nog voor er over financiële aspecten wordt gesproken, de behoefte aan erkenning en praktische hulp. Er leeft nog veel woede, schaamte, schuldgevoel en vertwijfeling – net als bij gedupeerde toeslagaanvragers. **Drie pijlers lijken hier belangrijk:**

Persoonlijk contact

Ouders geven aan behoefte te hebben aan persoonlijke aandacht voor hun situatie en problemen. Een luisterend oor wordt zeer gewaardeerd.

Bij de uitvoering van een ex-partnerregeling is de **koppeling aan een PZBer** wenselijk.

Expliciete erkenning

Ex-toeslagpartners die gedupeerd zijn ontvangen daar nu geen expliciete erkenning van. De behoefte aan (schriftelijke) erkenning is groot, om persoonlijke en praktische redenen.¹

Verbreding van de **Verklaring Gedupeerde Ouders** naar ex-toeslagpartners is wenselijk.

Bredere hulp

Sommige ex-toeslagpartners bevinden zich in een nijpende situatie (bijv. dakloos of geen adequaat onderwijs voor kinderen). Ook hebben zij geen toegang tot (gratis) juridische hulp.

Verbreding van de **hulp van gemeenten** en de **regeling juridische bijstand** moet worden overwogen.

1. Een deel van de ex-toeslagpartners heeft het gevoel dat zij door hun schulden en/of (al dan niet verspreide) fraudenotitie beperkt zijn in hun financiële opties (bijv. bij hypotheek) en carrièremogelijkheden. Soms bestaan er inderdaad praktische belemmeringen, soms gaat het om de persoonlijke beleving/drempel die ervaren wordt.

Bredere hulp gemeenten af te stemmen met VNG

Context: Gemeentes ondersteunen UHT om hulp te bieden op gebied van schuldhulpverlening, wonen, zorg, gezin en werk. Gemeentes ontvangen hiervoor een vergoeding. Er is op dit moment een grondslag voor het uitwisselen van BSN aan gemeentes voor hulpverlening

Optie 1: ondersteuning als zijnde aanvrager

- Aanzienlijke verzwarende voor takenpakket van de gemeentes
- Maar problematiek en intensiviteit van begeleiding mogelijk geringer, gezien grote variëteit in ex-partner situaties

Optie 2: afgeslankte ondersteuning

- Geringere verzwarende voor takenpakket van de gemeentes
- Neemt in beschouwing dat er een verschil is tussen gedupeerde aanvrager en diens ex-partner

Optie 3: geen extra ondersteuning

- Ex-partners ondervonden geen (zelfde mate van) nadeel zoals aanvrager
- Financiële regeling voldoende compensatie

Nog nader met gemeenten af te stemmen of afgeslankte ondersteuning een reële optie is en welke van de drie opties voorkeur heeft (mogelijk in klankbord groep 20 mei)

Bespreekpunt 3

Schuldenaanpak

Aanleiding om schuldenaanpak voor ex-partners te overwegen

Nu schuldenaanpak voor gedupeerde aanvrager én diens huidige partner

- Schuldenaanpak voor gedupeerde aanvrager en diens huidige partner bestaat uit:
  - Kwijtschelding van Belastingdienst/ Toeslagen-schulden
  - Kwijtschelding van andere publieke schulden
  - Oplossing voor private schulden
- Hierbij wordt niet gekeken naar causaliteit (enige mate van causaliteit wordt aangenomen)
- Rationale achter de schuldenaanpak is het bieden van een nieuwe start, op gezinsniveau

Drie redenen om ook schuldenaanpak ex-partner te overwegen

- 1 Consistentie met keuze om ex-partners te erkennen als gedupeerden
- 2 Consistentie met hulp aan huidige partners
- 3 Zorgen dat ex-partner regeling werkelijk ten goede komt aan ex-partner (i.p.v. verdwijnt naar schuldeisers)

Let op #1: noodzakelijk om eventuele voorkeur vanuit SCT verder te bespreken met VNG-stuurgroep (waar besluitvorming rond schuldenaanpak plaatsvindt)
Let op #2: begrotingsruimte nog niet gecreëerd

Meerdere opties voor schuldenaanpak ex-partners

<p>Huidige situatie Geen schuldenaanpak voor ex-partners</p>	<p>Geen schuldenaanpak voor ex-partners</p>	<p>Potentiële rationale</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Ex-partners ondervonden niet altijd nadeel, en dit voorkomt overcompens. (toegang tot CWS blijft bestaan) ✓ Geen uitbreiding van populatie schuldenbeleid (budget/uitvoering)
<p>Schuldenaanpak #1 Light schuldenaanpak voor ex-partners</p>	<p>Beperkte kwijtschelding voor ex-partners, bijvoorbeeld alleen een percentage van de schulden kwijtschelden, OF alleen de schulden kwijtschelden die zijn meegenomen bij het verdelen van de boedel</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Beperken overmatige overcompensatie, maar wel erkennen dat een deel van schulden mogelijk (direct) verband houdt met KOT-affaire
<p>Schuldenaanpak #2 Zelfde schuldenaanpak als huidige partners</p>	<p>In aanvulling op ex-partnerregeling:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kwijtschelding van BD/T-schulden • Kwijtschelding van publieke schulden • Pauze/oplossing voor private schulden 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ook voor ex-partners recht op nieuwe start (hersteld en zonder schulden) ✓ Ex-partners niet meer achterstellen t.o.v. huidige partners
<p>Schuldenaanpak #3 Zelfde schuldenaanpak als gedupeerde aanvrager</p>	<p>In aanvulling op ex-partnerregeling:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kwijtschelding van BD/T-schulden • Kwijtschelding van publieke schulden • Pauze/oplossing voor private schulden <p>Voor zowel de ex-partner als diens huidige toeslagpartner</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ook voor ex-partners recht op nieuwe start (hersteld en zonder schulden) ✓ Voorkomen dat ex-partnerbedrag naar de schulden van de huidige partner gaat

Noot: Voor alle vormen van schuldenaanpak geldt: Uitsluitend indien toegang op herstel is vastgesteld binnen de ex-partnerregeling

Appendix

Tijdslijn en ramingen

Eerste opzet tijdslijnen Ex-partnerregeling

Eerste grove schattingen – nog geen (expliciet) budget vrijgemaakt op begroting; definitief besluit over regeling pas mogelijk na verdere uitwerking kosten/inbegroting

Grote onzekerheden – bijv. evt. toename meldpopulatie, % dat daadwerkelijk gedupeerd blijkt te zijn, CWS-vergoedingen, etc.

Grove financiële raming van de programmakosten van de proportionele variant

Populatie	<ul style="list-style-type: none"> - Aannames: 11k ex-toeslagpartners, daarvan 5% al herstel als (tweede) aanvrager, gedupeerdheid in 75% van die gevallen, 50%-80% aannemelijke schade (1+ jr samen of anderszins aannemelijke schade), dan $11k * 95% * 75% * [50% \text{ of } 80\%] = \sim 4k-6k$ ex-partners toegang tot regeling
Kosten van regeling	<ul style="list-style-type: none"> - Aannames: stel, ex-partners gemiddeld 33% tot 66% van jaren met problematiek nog samen. % van €30k hieruit afgeleid. - Kosten: $\sim 4k-6k$ (recht) * [€10k tot €20k] = €40-120 mln
Kosten van CWS	<ul style="list-style-type: none"> - Aannames: <ul style="list-style-type: none"> • 20% van ex-partners met toegang doet beroep op CWS (hoger dan geschatte 12,5% voor toeslagaanvragers, gezien ex-partners alléén de regeling ontvangen, en geen verdere integrale beoordeling) • Gemiddeld €35k vastgestelde schade - Aanname over verrekening: CWS-bedrag wordt uitgekeerd minus de eerdere tegemoetkoming - Kosten CWS: $\sim 4k-6k * 20\%$ [CWS-beroep] * (€35k minus [€10k tot €20k]) = €30 – 12 mln
Totale kosten	<p>Raming: ca. €70-130 mln euro (excl. uitvoering)</p>

1. Zoals toeslagaanvrager; compensatie/ OG/s tegemoetkoming nu geschat op gemiddeld €45k per toeslagaanvrager (€30k uit Catshuisregeling + €15k uit integrale beoordeling)
2. Schrijnendheid niet alleen afhankelijk van herstelbedrag in dossier; draait ook om relatieve bijdrage ex-partner. Kleiner dossier met groot aandeel ex-partner, kan ook schrijnend zijn. Zie varianten.

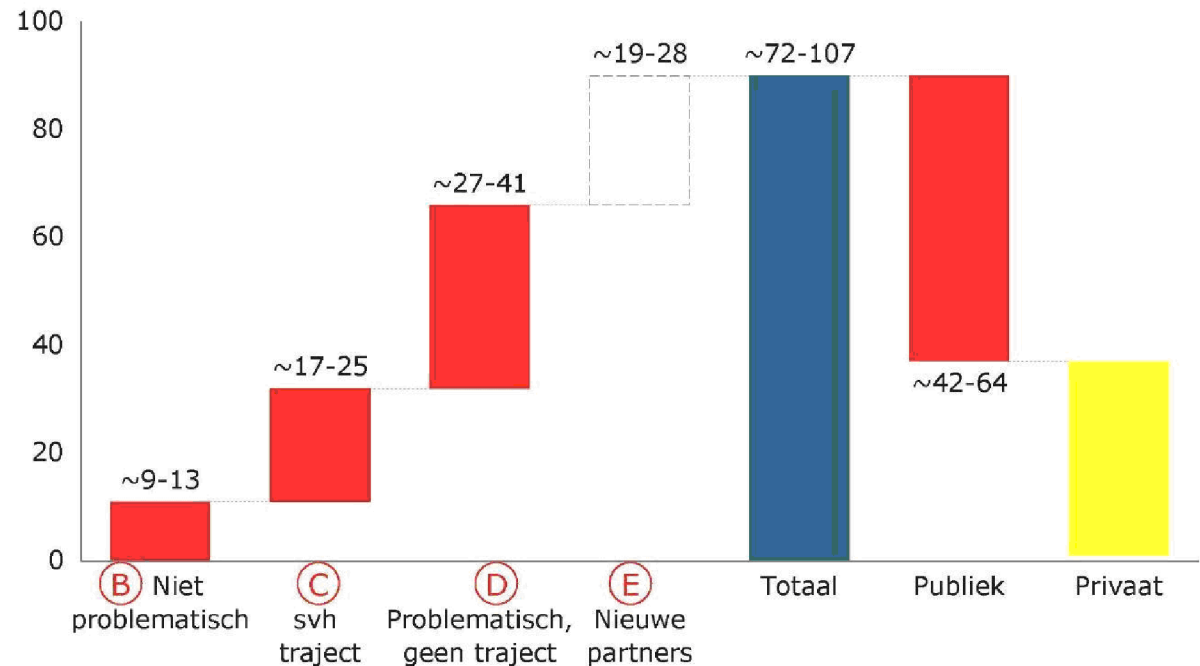

Indicatieve schuldenlast van gedupeerde ex-partner populatie

Aannames populatie: 11k ex-toeslagpartners, daarvan 5% al herstel als (tweede) aanvrager, gedupeerdheid in KOT dossier in 75% van de overige gevallen, 50%-80% aannemelijke schade voor ex-partner (1+ jr samen, of anderszins aannemelijk nadeel), dan:
 $11k * 95% * 75% * 50\%-80\% = \sim 4-6k$ **ex-partners toegang tot regeling**

Aannames schulden: **Ex-partners hebben even vaak schulden als aanvragers; maar dit gaat om lagere bedragen** gezien invorderingen niet bij hen op de mat bleven vallen

- (A) Schuldenvrij**
  - ~35% van ex-partners met toegang
- (B) Niet-problematische schulden: ~€9-13mln**
  - ~45% van ex-partners met toegang
  - Gemiddelde schuld van €5k (helpt van bij aanvragers)
- (C) Problematische schulden (svh traject): ~€17-25mln**
  - ~5% van ex-partners met toegang;
  - Gemiddelde schuld van €85k (vergelijkbaar met aanvragers)
- (D) Problematische schulden (zonder traject): ~€27-41mln**
  - ~15% van ex-partners met toegang
  - Gemiddelde schuld van ~€42k (helpt van bij aanvragers)
- (E) Schulden van nieuwe partners: ~€19-28mln**
  - ~35% van B+C+D

Totaal: ~€70-110mln, excl. uitvoering

Split publiek / privaat : 40/60

Noot: getallen tellen mogelijk niet volledig op door afronding

TER BESLISSING

Aan

de staatssecretaris T&D

**Directoraat-Generaal
Toeslagen**

Persoonsgegevens

Datum
22 juni 2021

Notienummer
2021-0000120774

Persoonsgegevens

Bijlagen

notitie

Tekenversie TWEEDE KAMER zevende VGR KOT

Aanleiding/Kern

- Bijgaand treft u de tekenversie voor de set 7^e VGR KOT. Via de mail bent u inmiddels akkoord gegaan. Via een aparte notitie wordt de set voor de Eerste Kamer aan u voorgelegd.

- Eerder bent u geïnformeerd (2021-101291) dat de zevende VGR een interne pilot was voor het openbaar maken van onderliggende stukken vanaf 1 juli. Het is i.v.m. de omvang en verscheidenheid aan interne documenten (notities voor/vanuit DGT, IRF/FEZ, SCT, MCTH, MR etc) niet gelukt om deze documenten gereed te hebben bij het voorleggen van de tekenversie. We hopen u deze week nog de documenten te kunnen voorleggen zodat u ziet welke documenten zouden zijn meegezonden als bij de 7^e VGR de onderliggende documenten waren meegestuurd.

Gevraagd besluit

De brief tekenen.

Overzicht documenten 7^e VGR KOT

1. Brief aan TK
  - a. Aanbevelingen van de kinderen en jongeren
  - b. Overzicht opties kindregeling
2. 7^e VGR KOT
  - a. Lijst 1 afgeronde toezeggingen
  - b. Lijst 2 lopende toezeggingen
  - c. Lijst 3 afgeronde moties
  - d. Lijst 4 lopende moties

Leeswijzer Strategisch Crisisteam Overleg, 26 maart 2020

Genodigden

Op 26 maart komt het Strategisch Crisis Team (SCT) bijeen onder voorzitterschap van [ ]

- Samenstelling: [ ] Staatssecretaris Toeslagen & Douane (STD), [ ]

Persoonsgegevens

Agenda

In dit SCT overleg wil het crisisbureau de volgende onderwerpen agenderen:

1.

2.

3.

4.

Niet relevant

5. **(Ter bespreking)** Opzet ouderpanel

- Naar aanleiding van het stakeholderoverleg van 13 maart dd. heeft crisiscommunicatie een voorstel gemaakt voor de opzet van het ouderpanel
- Dit voorstel wordt ook nog gesondeerd door de Bestuurlijke Adviesraad
- Vraag aan SCT: Is het SCT akkoord met dit voorstel?

6.

Niet relevant

Bijlagen

In de bijlage zitten drie documenten:

- [ ] Niet relevant
- [ ]
- Opzet ouder-kindpanel Belastingdienst Toeslagen

Opzet Ouder-Kindpanel Herstel Kinderopvangtoeslag Belastingdienst

SCT 26 maart 2020

NB. Afstemming met kinderombudsman toegevoegd

Inleiding

Voor het versterken van vertrouwen is herstel van contact met ouders essentieel. Staatssecretaris Van Huffelen noemt in de TK-brief van 13 maart 2020 een reeks aan maatregelen. Eén daarvan is de opzet van een ouder-kindpanel. Zij schrijft: *“Ook vraag ik advies van netwerken van gedupeerde ouders en een speciaal ouder-kindpanel. Dit panel zal bestaan uit gedupeerde ouders en gedupeerde kinderen. Het panel zal advies geven vanuit het perspectief van gedupeerde ouders en kinderen. De crisisorganisatie zal uitvoeringskeuzes en communicatielijnen bij hen testen, zoals de inrichting van een loket en te verzenden brieven. Op deze manier heeft de crisisorganisatie een methode om het meest belangrijke perspectief – dat van betrokken ouders - op continue wijze te borgen in ontwerp en uitvoering. Uit mijn gesprekken met ouders heb ik bemerkt dat veel ouders ook graag met elkaar in contact willen zijn. Daarom zullen wij initiatieven voor bijvoorbeeld community's die er op dit punt zijn vanuit de overheid faciliteren. Het ouder-kindpanel kan hier mogelijk een rol in spelen”*.

Tevens geeft zij in die zelfde brief aan dat koepel-, branche- en belangenorganisaties worden betrokken bij de inrichting van het ouder-panel.

Voor alle helderheid: dit ouder-kindpanel is direct onderdeel van de crisis-herstel aanpak vanuit de Belastingdienst Toeslagen. Daarnaast functioneert er nog een ouder-panel in het kader van verbeterprogramma KOT. In dat laatste panel zitten vertegenwoordigers van ouders, terwijl in het 'ouder-kindpanel herstel' ouders en kinderen zélf zitten die gedupeerd zijn.

En verder: het betreft in dit geval de opzet van panel dat uit twee delen bestaat, een ouderpanel en een kinderpanel. Deze hebben ieder een eigen samenstelling, maar zijn tegelijkertijd wel met elkaar verbonden.

De stakeholders zijn door de bank genomen enthousiast over dit initiatief. Dit geldt zowel voor het ouder- als voor het kinderpanel. Zij zien het als een goede manier om de signalen uit de buitenwereld naar binnen te halen. Door die signalen goed te vertalen kunnen we met dit middel verder werken aan het herstel van vertrouwen in de Belastingdienst Toeslagen.

Functie

Het ouder-kindpanel heeft als functie om *gevraagd* en *ongevraagd* advies te geven aan de staatssecretaris en de Belastingdienst over alle aspecten met betrekking tot herstel kinderopvangtoeslag. De panels zijn tevens klankbord voor de staatssecretaris en de Belastingdienst. De panels bepalen uiteindelijk zelf over welke onderwerpen zij gaan spreken. In de brief van de staatssecretaris zijn in de TK-brief al enkele onderwerpen genoemd. De overige onderwerpen zijn ideeën zoals wij die zouden kunnen zien. Belangrijk is om de onderwerpen te toetsen bij de panels als zij zijn ingesteld en vooral vanuit hen te denken. Concreet kunnen bijvoorbeeld de volgende onderwerpen besproken worden:

- Toekenning compensatie incl juridische aspecten
- Proces en voortgang hersteloperatie
- Signalen van ouders en evt vergeten doelgroepen, onderling contact
- Inrichting loketten (fysiek, digitaal)
- Begrijpelijke communicatie (brieven, campagnes)
- Opzet informatiebijeenkomsten, webinars, community's
- Samenwerking tussen instanties bijv met gemeenten, UWV, SVB
- Ondersteuning door case handlers
- Positie van het kind
- Emotionele belasting
- Schuldenproblematiek
- Overige suggesties en ideeën

Structuur en werkwijze

Het ouder-kindpanel functioneert onafhankelijk en krijgt professionele ondersteuning. Voor zowel het ouder- als kindpanel zullen een eigen externe voorzitter en een gedeelde secretaris beschikbaar worden gemaakt. De beide voorzitters moeten ervaring hebben met de omgang met ouders en met kinderen. De secretaris zal ambtelijk geleverd worden door het ministerie en zorgt voor de verbinding tussen de twee panels.

Bij de keuze van de voorzitters gaat het erom dat zij vertrouwen wekken en goodwill kweken bij de brancheorganisaties. Het advies is om hierbij vooral BOink en Stichting Voor Werkende Ouders te betrekken. Ook zij zullen ongetwijfeld geschikte kandidaten in hun netwerk hebben. Het hoeven niet per se oud-politici te zijn, maar wellicht is Persoonsgegevens of Persoonsgegevens een naam die we in ons achterhoofd moeten houden.

Het zou verstandig zijn om de secretarisrol in de opstartfase bij het Crisisbureau te beleggen, maar is nog sterk afhankelijk van waar het ouder en kindpanel exact kan worden belegd. Zij zullen bij de opstart dan ook de voortgang bewaken.

Het ouderpanel zal bijvoorbeeld bestaan uit 12 ouders vanuit de rechtstreeks gedupeerden. Aantal is gebaseerd op bijeenkomst in de Broodfabriek in Rijswijk waar ook de balans gevonden werd gevonden tussen zich gehoord voelen en een kleine setting. Het kindpanel zal bijvoorbeeld bestaan uit 8 kinderen, eventueel met ondersteuning van de eigen ouders die de kinderen moeten halen en brengen, maar niet deelnemen aan dit panel.

Het ouderpanel zal elke twee maanden vergaderen (of zoveel vaker als nodig) en zullen aansluitend direct rapporteren aan de staatssecretaris, Persoonsgegevens en Persoonsgegevens Persoonsgegevens bij voorkeur in een persoonlijk overleg. Het kindpanel komt bijvoorbeeld 1 keer per kwartaal bijeen, dit ook i.v.m. het tijdsbeslag qua reisbegeleiding van de ouders. De voorzitter en de secretaris zullen zorgen voor heldere verslaglegging en adviezen. De verslagen en adviezen zullen tevens onderdeel uitmaken van de aanpak van Uitvoering Herstel Toeslagen. Dat zal ook zorgen voor duidelijke terugkoppeling aan het ouder-kindpanel over wat er met de opmerkingen en adviezen concreet gebeurt. Verder zal de staatssecretaris de adviezen en haar eigen reactie daarop openbaar maken via rijksoverheid.nl.

Het kindpanel kan ook een eigen, passende vorm van rapportage kiezen, waar ruimte is voor creatieve ideeën en suggesties die passen bij de belevingswereld van het kind zelf. Daarbij kan aansluiting worden gezocht bij de ervaringen van de Stichting Missing Chapter Foundation van Persoonsgegevens (www.missingchapter.org). Zij zouden extra advies kunnen geven over de beste vorm en opzet van het kindpanel. Zij hebben expertise in kind-inclusie en dialoog tussen generaties en ondersteunen bedrijven, scholen, overheden en maatschappelijke organisaties die kinderen willen betrekken bij besluiten. Het kinderpanel wordt tevens afgestemd met de Kinderombudsman.

Het ouder- en het kindpanel stemmen ook samen af en agenderen waar nodig gezamenlijk. De voorzitters en de secretaris zijn hier voor verantwoordelijk.

Opzet en werving

Het is de bedoeling om het ouder-kindpanel tussen 14 april en 1 mei 2020 operationeel te hebben. De tussenliggende periode moeten we benutten om ouders en kinderen te werven en twee voorzitters plus één verbindende secretaris te vinden. Daarnaast moet er nog een kort reglement worden gemaakt en een begrijpelijke handleiding voor alle deelnemers.

Voor het benaderen van ouders willen we zoveel mogelijk gebruik maken van de bestaande contacten, dat wil zeggen ouders die al eens op gesprek zijn geweest bij de staatssecretaris of de minister. Daarnaast zijn er ouders in beeld die actief hebben deelgenomen aan de bijeenkomst in januari in Rijswijk en de ouders uit het zwartboek.

Deze zelfde contacten willen we ook gebruiken voor het vinden van kinderen. Gezien de leeftijd en deelname van kinderen willen we kiezen voor de leeftijdscategorie 8-12 jaar. Deze kinderen waren in de periode 2013-2016 als kleuter bij de gastouder/kinderopvang en zitten nu als kind bij de BSO. Zij zijn daarmee gebruiker en ervaringsdeskundige.

Veel kinderopvangorganisaties hebben een eigen actieve ouderraad en een kinderraad. Hierin zitten vaak de meer betrokken ouders en kinderen, die ook gewend zijn actief mee te denken over verbeterprocessen. Het is zinvol om ook via deze kanalen ouders en kinderen te werven. BOink en VWO kunnen hierbij adviseren.

De gehele opzet en werving zal in afstemming gebeuren met BOink en Stichting Voor Werkende Ouders. Zij kunnen zo nodig nog een actieve rol vervullen in het helpen werven van ouders en kinderen.

Communities:

Bij de stakeholders (oa BOink, Stichting Voor Werkende Ouders (VWO), Branchevereniging Maatschappelijke Kinderopvang (BMK) etc) is het idee van het opzetten of aansluiten bij een community getoetst. Zij zijn daar geen voorstander van. Er is nu te weinig zicht op welke communities waardevol zijn voor de ouders en kinderen. Bovendien is de verwachting dat een zeer klein groepje en steeds dezelfde groep er gebruik van maakt. Het kan als het ouderpanel en kind panel van start is gegaan nogmaals getoetst worden

Organisatie:

De organisatie en voortgang van de panels moet nog belegd worden (o.a. zoeken voorzitter, secretaris, schrijven van kort reglement met daarin de verwachtingen, begrijpelijke handleiding, afstemming werving met BOink en Stichting voor Werkende Ouders in overleg met CDC Belastingdienst). Hier worden op dit moment gesprekken over gevoerd. Bij het reglement is het voorstel om hetzelfde traject te doorlopen als bij de bestuurlijke adviesraad. Mogelijk kan het crisisbureau tijdelijke ondersteuning bieden indien dit nodig is.

De panels zullen voor hun communicatie worden ondersteund door CDC Belastingdienst.

Communicatie

We zullen de communicatie rond het ouder-kindpanel goed organiseren. De communicatie over het ouderpanel zullen we nadrukkelijk met hen bespreken alvorens we naar buiten gaan. Dat betreft o.a.:

- Aankondiging en instelling van het ouder-kindpanel (bijvoorbeeld: persbericht, social media MinFIN en Belastingdienst met staatssecretaris en leden van de panels). Berichtgeving ook actief via kanalen van de branche-organisaties en Nieuwsflits Belastingdienst;
- Twee keer per jaar een openbaar video-verslag (montage van vergadering) van het ouder-kindpanel met ouders en kinderen zelf aan het woord;
- Openbaar email adres van de panels waar andere ouders en kinderen met hun signalen terecht kunnen. Deze signalen kunnen de panels meenemen in hun advisering;
- Onderlinge communicatie van de panelleden via een eigen email groep en een app groep

Financiën

De kosten voor het kind-ouderpanel zullen passen binnen de begroting van Toeslagen II of inpasbaar gemaakt worden.

Op dit moment is de verwachting dat het kind-ouderpanel minimaal zal zijn, omdat de organisatie naar alle waarschijnlijk binnen de Belastingdienst zal worden georganiseerd en alleen naar analogie van de bestuurlijke adviesraad nog gekeken moet worden naar vergoedingen voor de deelnemers aan de panels.

Vraag aan de staatssecretaris:

Is de staatssecretaris akkoord met:

- Invulling ouder- en kindpanel
- Werving panel
- Organisatie en Communicatie

**TERSTOND
TER BESLISSING**

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Dourin
de minister

Directie
Bestuursondersteuning &
Advies

Persoonsgegevens

notitie

Besluitvorming Kamerbrief Herstel Toeslagen

Datum
22 december 2020

Notitienummer
2020-0000254128

Persoonsgegevens

Aanleiding

Naar aanleiding van het rapport van de POK 'Ongekend Onrecht' vindt op 22 december een sessie plaats met de meest betrokken leden van het kabinet over dit rapport. Hiervoor heeft u eerder een aparte inhoudelijke voorbereiding ontvangen, onder meer op thema's als informatievoorziening- en huishouding en politiek-ambtelijke verhoudingen. Aanvullend is de politieke wens geuit tot ruimhartigere en snellere compensatie te komen. Hiertoe is bijgevoegd memo met opties, voor-en nadelen en risico's opgesteld, waarvan de inhoud in het Catshuis is besproken.

Kopie aan
SG, pSG, DGBD, DGTSL,
DGFZ, HDFEZ, IRF

Bijlagen
2

Kern

- In het Catshuis is besloten tot de volgende inzet t.b.v. de Kamerbrief:

Valt buiten reikwijdte

- Nader uitwerken financiële bijdrage voor kinderen van gedupeerde ouders.

Valt buiten reikwijdte

- In bijgevoegde Kamerbrief is dit besluit op hoofdlijnen uitgewerkt. Een nadere uitwerking, alsmede de reactie van het kabinet op het rapport van de POK volgt in de kabinetsreactie in januari.
- De eerste inschatting van de kosten zoals opgenomen in het bijgevoegde memo dient de komende weken richting de MR van 8-15 januari te worden gepreciseerd o.b.v. een uitgewerkte regeling en nader getoetst. Vervolgens dient dit budgettair verwerkt te worden. Op dit moment lijkt een incidentele supplettoire begroting (ISB) nodig, die bij voorkeur met de kabinetsreactie wordt meegezonden, zodat na het debat/de stemming over het POK-rapport en ISB de uitgaven kunnen plaatsvinden. In de context van de ISB wordt op dit moment nog onderzocht of en wat er nog meer nodig is om de rechtmatigheid van de uitgaven te borgen. Het besluit over de dekking wordt t.z.t. separaat aan u voorgelegd.

Gevraagd besluit

- Ben u akkoord met de gevoegde Kamerbrief?
- Indien akkoord, wilt u (staatssecretaris) de brief dan ondertekenen.

Memo opties in de hersteloperatie

Aanleiding

- De afgelopen maanden heeft UHT gewerkt aan het opzetten van een herstelorganisatie en het helpen van ouders in acute nood.

-

-

-

Valt buiten reikwijdte

Kernpunten

- De opties zijn niet getoetst op uitvoerbaarheid. Een zorgvuldige en rechtmatige uitvoering kost tijd. De budgettaire ramingen zijn indicatief en onder de aanname van generale dekking.

-

Valt buiten reikwijdte

- Tot slot kan worden nagedacht over een gebaar richting kinderen. De hier opgenomen optie 4 kost € 400 mln.

-

-

Valt buiten reikwijdte

Tabel 1: kosten opties (bedragen x € 1 mln)

Optie	Kosten	
Valt buiten reikwijdte		
4. Gebaar richting kinderen	400	

NB: opties geven de meerkosten aan tov huidige budget van 480 mln

Toelichting

Valt buiten reikwijdte

Valt buiten reikwijdte

Valt buiten reikwijdte

4. Uitwerken extra gebaar gedupeerde kinderen

- Aanvullend kan worden nagedacht over een extra gebaar richting gedupeerde kinderen. Ouders die zwaar zijn getroffen doordat zij als fraudeur zijn behandeld en hoge bedragen moesten terugbetalen, hebben daardoor hun kinderen geen goede start kunnen geven.
- Waar kinderen aanwijsbare schade hebben nemen we dit reeds mee in de bepaling van 'werkelijke schade'.
- De mogelijkheid wordt verkend of gedupeerde kinderen wanneer zij 18 jaar worden een forfaitair bedrag kunnen ontvangen. Uitvoeringsaspecten moeten verder uitgewerkt worden.
- Dit kunnen alle kinderen zijn, of alleen de kinderen van ouders met hoge terugvorderingen.
- Stel dat alle kinderen een bedrag van bijvoorbeeld € 10.000 ontvangen, dan zijn de additionele kosten circa € 400 mln.

Valt buiten reikwijdte

KOTA-Kindpanel Voorstel activiteiten 2021

12 januari 2021
door Missing Chapter Foundation

MISSING CHAPTER

*“We zijn er om alles vanuit een andere hoek te bekijken.
Ouders zitten in een andere situatie dan wij, ze kijken er anders tegenaan.
Wij zien hele andere gevolgen dan onze ouders.
Dit komt ook omdat ze allemaal in andere fases van hun leven zitten.
En ook wij zitten in verschillende fases, daar moet je rekening mee houden.
Als klein kind zagen en voelden we weer andere dingen dan nu en
andersom. Het helpt dat ik begrijp waarom dit allemaal gebeurt,
hoewel ik nog steeds niet alles snap.
Het doet nog steeds pijn maar het helpt wel.”*

*“Door te delen voel je je minder machteloos.
Maar dan moet er ook wel echt naar worden geluisterd.
Anders heeft het geen zin.”*

“Het voelt goed om met andere kinderen te praten die hetzelfde hebben meegemaakt. Dat is heel erg fijn, want ik voel dat ik alles kan delen. In deze groep hoef ik mij er niet voor te schamen. Het voelt fijn te voelen en horen dat ik niet de enige ben met deze gevoelens en wat ik heb meegemaakt. De gesprekken lossen het niet op maar het voelt daardoor iets minder zwaar.”

[kinderen over het actief meedenken in de KOTA-hersteloperatie]

Over dit voorstel

Dit voorstel bouwt voort op resultaten 2020

In 2020 heeft anbi-Stichting Missing Chapter Foundation (Missing Chapter) de Belastingdienst mogen ondersteunen in de begeleiding van het kindpanel van de Kindertoelagenaffaire. Het kindpanel was opgezet op advies van de Kinderombudsman en bekrachtigd in de Kamerbrief van 28 april 2020: *“ook ben ik bezig een ouder- en kindpanel op te richten om het belangrijkste perspectief – dat van de betrokken ouders en kinderen – op continue wijze te borgen in ontwerp, communicatie en uitvoering van toelagen.”*

Oorspronkelijk zou er een gezamenlijk panel worden opgericht, maar hier werd van afgezien. Voor het ouderpanel werd een voorzitter aangesteld die de gesprekken met de ouders begeleidde. Om de deskundigheid te waarborgen die nodig is voor zorgvuldige en verdiepende begeleiding van de kinderen, koos de Belastingdienst bij het kindpanel voor een opzet waarbij niet de voorzitter het proces en de gesprekken begeleidde, maar Missing Chapter. Bij het besluit van deze tweedeling van rollen is Missing Chapter destijds niet betrokken.

Missing Chapter heeft het dialoogproces met het kindpanel ontworpen, uiteraard in nauw overleg met de Belastingdienst. Missing Chapter heeft hiervoor ook de verbinding gezocht met de voorzitter van het ouderpanel. De voorzitters van het kindpanel en ouderpanel hebben gaandeweg het proces contact gehouden. Deze contacten zijn tot nu toe niet echt verweven in de gesprekken met de kinderen. Voor het vervolg vraagt dit om verdere uitwerking.

In iedere stap van het proces zijn tot nu toe kinderen betrokken: de wijze van selectie, de oproep tot deelname aan het kindpanel, de gesprekken zelf en in de keuze van de gespreksonderwerpen. Missing Chapter heeft hier nadrukkelijk de notie van ‘agency’ in praktijk gebracht: *“Als je alleen maar vóór kinderen besluit en ze zelf niet laat meebeslissen, misken je één van de meest basale behoeften van kinderen. Het idee van agency bij kinderen hebben we naar mijn idee weggeorganiseerd... Agency is een essentieel onderdeel van positieve ontwikkeling.”*¹

De inzichten van het kindpanel zijn opgehaald via hun brieven, in digitale dialoogsessies op 17 november, 1 december en 15 december 2020 en contacten tussendoor. Er is veelvuldig contact geweest met de Belastingdienst en de voorzitter van het kindpanel. De mondelinge en schriftelijke verslagen aan de Belastingdienst en de reacties daarop, tonen de enorme waarde aan voor iedereen om kinderen de ruimte te bieden hun ervaringen en gevoelens te delen, naar hen te luisteren en hiermee aan de slag te gaan.

1

Persoonsgegevens

Vervolgstappen in 2021

De Belastingdienst heeft Missing Chapter nu gevraagd een voorstel te schrijven voor de vervolgstappen. Dit voorstel bestaat uit de volgende actielijnen:

1. Context van het kindpanel:
  - Doorleven en helen
2. Voorstel voor actielijnen:
  - Aanpak vergoeding
  - Community
  - Publicatie
3. Planning:
  - Januari – juli 2021
4. Werkwijze:
  - Procesontwerp
  - Randvoorwaarden
5.

Valt buiten reikwijdte

Wij hopen dat dit voorstel tot een gedeelde lezing leidt van:

- alle dimensies en nuances van dit proces;
- visie op de strategische rol van het kindpanel in de bredere context van de toeslagenaffaire;
- het proces, de werkwijze en rollen die nodig zijn voor het vervolg.

In dit proces draait alles om de juiste balans tussen persoonlijke commitment en professionele inschattingen, afwegingen en doorvertaling. Tussen reflectie en actie. Tussen de waarde van ieder kind en de kracht van de groep. De kinderen raken ons diep en we hebben de afgelopen maanden een vertrouwensband met hen opgebouwd. We zijn diep onder de indruk van hun openheid, zuiverheid van denken, boosheid en verdriet zonder waardeoordeel. Ieder kind heeft een eigen stukje van de puzzel die systemische kanten blootlegt.

Ook wij voelen ons verantwoordelijk dat dit proces de kinderen én andere zoveel mogelijk positiefs brengt. De acties die we voorstellen kunnen op geen enkele manier het geleden leed goedmaken of vervangen. Maar wij zijn ervan overtuigd dat het hen wel een ervaring en beleving kan opleveren waarin ze zich op alle momenten serieus genomen voelen. Juist dát is hen in al deze jaren ontnomen. En juist dát gevoel van 'agency' helpt hen om hun leven in eigen handen te nemen. Het vervolg bouwt voort op onze vertrouwensband met de kinderen. Samen met onze bredere ervaring in dergelijke processen legt dit de basis om nog veel meer gedupeerde kinderen te bereiken en vanuit hun verhalen bij te dragen aan vele andere betrokkenen.

Uiteraard zijn wij beschikbaar voor verdere toelichting.

Persoonsgegevens

Missing Chapter Foundation

Context van het kindpanel

Het staat buiten kijf dat de gedupeerde kinderen en ouders in het centrum staan van het ongekende leed en onrecht in de kindertoeslagenaffaire. Het rapport 'Ongekend onrecht' van de commissie-Van Dam dat in december 2020 werd gepubliceerd tekent de situatie en verantwoordelijkheden op.

De kindertoeslagenaffaire laat niemand ongeroerd, hoe uiteenlopend ieders situatie, relatie en beleving tot de affaire ook is: kinderen, ouders, ambtenaren, wetgevers, mensen in de rechtspraak en in feite alle Nederlanders... Deze affaire beslaat het volledige spectrum van de samenleving: van diep en jarenlang persoonlijk leed van kinderen en ouders tot de vertrouwensverhouding tussen de overheid en burgers en de grondbeginselen van de rechtsstaat. Gezien vanuit een menselijk perspectief delen al deze betrokkenen gevoelens van gebroken zelfvertrouwen, gekrenkte trots en diepe schaamte dat dit in Nederland kan gebeuren.

De kinderen in het kindpanel raken alle facetten van dit persoonlijke en nationale trauma aan. In de veilige setting van het dialoogproces tot nu toe delen ze openlijk en in heldere bewoording hun gedachten, verdriet, woede en angsten in het verleden, nu en in de toekomst. De kinderen vertellen over het onophoudelijke puzzelen om te begrijpen waarom de spanningen thuis zo oplopen, waarom ze niet kunnen kopen wat de meeste andere kinderen wel hebben, over hoe eenzaam ze zich voelden – en vaak nog voelen – omdat ze met niemand durfde te praten over de situatie van het gezin. Overal waar ze gaan, dragen ze dit geheim – soms ongrijpbaar, soms juist heel tastbaar - met zich mee. Ze vertellen ook over hun gevoel van onmacht om hun ouders te zien worstelen en in sommige gevallen ten onder hebben zien gaan. En hoe jong ze ook zijn, ze observeren bij henzelf dat het delen van ervaringen hen helpt in de verwerking van het jarenlange opgebouwde leed. En dat dit ook hun ouders goed doet.

Naast en ondanks hun persoonlijke leed, denken ze continu ook aan anderen. Ze zijn begaan met alle tienduizenden ándere gedupeerde kinderen die “vastzitten met hun onverwerkte gevoelens” die op hun eigen manier hetzelfde meemaken als zij. Ze zien het onderscheid tussen het trauma van de ongekende stempel van ‘fraudeur’, de spanningen en financiële zorgen thuis en de armoede die daaruit is voortgekomen. Daarom leggen ze ook zelf een link tussen hún situatie en die van kinderen die ook opgroeien in armoede door andere oorzaken dan de kindertoeslagenaffaire.

En ondanks hun verdriet en boosheid, willen velen van hen ook de mensen in betrokken instanties zonder waardeoordeel advies geven over wat er anders zou moeten. Zij leven ons volwassenen voor dat frustratie, kritiek en empathie hand in hand kunnen gaan. Vanuit dit zuivere observatievermogen tonen de kinderen dan interesse in de individuen en processen die ertoe hebben geleid dat zij en duizenden andere gezinnen in dramatische situaties terecht zijn gekomen.

En tot slot doet het de kinderen veel dat heel Nederland met hen meeleeft. Dit doet hen goed en geeft een beetje hoop, al relativeren ze het ook aangezien medeleven hen niet helpt in hun directe situatie.

Om voor iedereen de draad weer op te pakken, vraagt dus om **doorleven en helen**, zowel als mensen en als organisaties. Het waarom, wat en hoe hiervan is voor iedereen anders. Een aantal voorbeelden:

- Als mensen in de betrokken organisaties deze affaire alleen functioneel te doorvoelen, zullen deze organisaties nooit echt mens-gericht worden. En zullen 'de burger-centraal' en 'maatwerk' altijd loze termen blijven.
- Het doorleven en helen van alle betrokkenen zijn met elkaar verbonden. Zo helpt het delen van de kinderen van hun ervaringen het helen van de ouders; het leerproces van betrokkenen vanuit de Belastingdienst, ministeries, de politiek en de rechtspraak helpt op hun beurt de kinderen en de ouders omdat ze zich gezien en erkend voelen.

Het belang van de juiste snelheid

Voor doorleven en helen is tijd belangrijk: het kan niet te snel en niet te langzaam gaan. Snelheid is op sommige onderdelen van het herstelproces nodig om gedupeerden uit hun nijpende situatie te halen. Maar een overprikkeld gevoel van haast zet druk op het ontwerp van processen die juist zijn gebaat bij zorgvuldigheid en participatie van de mensen om wie het gaat – wat dus meer tijd kost.

De kinderen van het kindpanel hebben in alle verscheidenheid heel helder aan het licht gebracht dat het doorleven en helen van deze situatie tijd nodig heeft. Een van hen brengt het zo onder woorden: *“Ik kan deze ellende het beste zo uitleggen: jarenlang word je verteld dat je een heel belangrijk snoepje hebt gestolen. Iedereen wijst naar je dat je een dief bent. Je weet dat je het niet hebt gedaan maar doordat je steeds wordt verteld dat je een dief bent, ga je aan jezelf twijfelen. Je gaat jezelf ook als dief zien. En dan op een dag zegt de man van de winkel zo maar ‘oh nee, sorry, dat heb je niet gedaan. Ik had het snoepje zelf weggelegd!’ Aan de ene kant ben je opgelucht. Maar aan de andere kant kun je het gevoel niet zomaar uitwissen dat je jarenlang als dief werd gezien en je jezelf ook zo zag. En misschien gaat dat gevoel wel nooit helemaal weg.”*

In een tijd waarin haast de boventoon voert zal het dus ook voor het runnen van het kindpanel belangrijk zijn om regelmatig strategische te reflecteren. Het kindpanel zal alleen daadwerkelijk succesvol en authentiek zijn als alle betrokken partijen vanuit een gezamenlijk tempo werken waarin samen alle belangen en behoeften worden afgewogen. Deze factor tijd onderbouwt ook dat een zorgvuldig proces ook al een uitkomst is en leidt tot vertrouwen en geloofwaardigheid van betrokkenen in zichzelf naar elkaar. Dit vraagt ook om zorgvuldige framing en communicatie zodat ook de politiek de volgorde van alle acties vanuit en met het kindpanel begrijpt. Het is belangrijk om hen en betrokkenen binnen relevante ministeries hierin mee te nemen.

Voorstel voor actielijnen

Alles bij elkaar opgeteld leggen de kinderen bloot wat iedereen nodig heeft in deze toeslagenaffaire: zichzelf, andere gedupeerde kinderen en ouders, andere kinderen die opgroeien in armoede, direct verantwoordelijken binnen betrokken instanties en heel Nederland:

- delen van persoonlijke ervaringen van zoveel mogelijk kinderen;
- erkennen van de mate en diepgang van het leed dat is en wordt geleden;
- oplossen van de financiële problemen van alle gezinnen;
- snappen wat er allemaal is gebeurd;
- doorgaan met het leven;
- leren van alle fouten die zijn gemaakt;
- verzekeren dat dit niet nog een keer gebeurt;
- terugwinnen van zelfvertrouwen, eigenwaarde, trots en geluk.

Deze behoeften hebben we vertaald naar drie actielijnen die elkaar onderling voeden en versterken we in 2021 willen helpen optuigen, begeleiden en uitvoeren. Op alle actielijnen werken we nauw samen met het kindpanel, zoveel mogelijk andere kinderen en jongeren, de Belastingdienst en de ministeries van SZW en Financiën.

Waar gesproken wordt over het kindpanel bedoelen we de kinderen die in 2020 hebben meegedacht + kinderen en jongeren die zich in een later stadium hebben aangemeld.

Aanpak vergoeding	Community	Publicatie
<ul style="list-style-type: none"> • Doel: co-creatie proces om samen met het uitgebreide kindpanel (en hopelijk met bereik van een grotere groep gedupeerde kinderen) de aanpak te ontwikkelen. In nauwe samenwerking met de Belastingdienst • Gewenste effect: een vergoeding die qua inhoud en proces van totstandkoming door gedupeerde kinderen en ouders en alle anderen wordt omarmd en gewaardeerd. Dit komt mede omdat het ontwikkeld is samen met kinderen zelf. • Belangrijk: Het moet voelen als een bijdrage om hun leven op de rit te krijgen, niet als een 'goedmaker' ("ze kunnen de tijd niet terugdraaien"). Dit heeft prioriteit omdat het in december is aangekondigd. Dit wil niet zeggen dat het gehaast moet gebeuren. 	<ul style="list-style-type: none"> • Doel: Bereiken en betrekken van alle gedupeerde kinderen; platform voor werving van gedupeerde kinderen om hun stem te laten horen in de publicatie. • Gewenste effect: een platform waar kinderen ervaringen kunnen delen en waar gepast zichtbaar maken; Kanalen nader te bepalen: website, Discord (digitale hangout), Instagram etc. Wellicht leidt dit tot een breder onderzoek onder gedupeerde kinderen en jongeren. • Belangrijk: nader te bespreken met de Belastingdienst wat hun rol hierin is. 	<ul style="list-style-type: none"> • Doel: Optekenen van ervaringen en adviezen van een representatief aantal gedupeerde kinderen en jongeren en duiden van hun inzichten om de brug te slaan naar systemische vragen en mankementen. • Gewenste effect: erkenning van het leed; diep raken van betrokkenen in instellingen en de politiek om op een diepere en meer lerende manier het herstelproces en de vervolgstappen te zien. • Belangrijk: De kinderen moeten voelen dat dit hún publicatie is.

ACTIELIJN #1: Aanpak vergoeding

Op 22 december 2020 heeft het Kabinet aangekondigd dat gedupeerde kinderen een vergoeding zullen ontvangen, maar dat de invulling daarvan nog moet worden bepaald. Naast het uitbetalen van de toegezegde 30 000 euro zal ook dit onderdeel veel zichtbaarheid krijgen. Dit vraagt erom het proces van de totstandkoming hiervan zorgvuldig vorm te geven en te framen, samen met kinderen en jongeren. Zorgvuldigheid betekent niet dat het op korte termijn kan gebeuren (voor eind maart, liefst nog eerder) maar wel dat er geen stappen worden overgeslagen. Ambitie is dat dit door iedereen wordt geprezen voor de mate van menselijkheid, inclusiviteit en transparantie waarop dit met kinderen en jongeren zelf is vormgegeven. Het onafhankelijke co-creatieproces is dus een cruciale factor voor de framing en geloofwaardigheid.

Er zal zorgvuldig moeten worden gekeken naar jongeren die nu 18 jaar zijn en ouder die niet zijn gaan studeren vanwege de financiële situatie waar de ouders in terecht zijn gekomen door de toeslagenaffaire.

In dergelijke co-creatie processen ontstaan altijd nieuwe kansen en acties. Maar we zullen in ieder geval de volgende activiteiten ondernemen:

1. In kaart brengen van de gedupeerde kinderen en jongeren die in aanmerking komen voor de regeling.
2. Bereiken van een bredere groep kinderen en jongeren om hen te motiveren mee te denken over de aanpak van deze regeling. Deze bottom-up aanpak vergroot het draagvlak van de aanpak. Dit is bepalend voor de positieve positionering en communicatie rondom de uiteindelijke aanpak (inclusief hoogte van het bedrag) naar buiten toe. Sommige reacties op de regeling voor de ouders laat zien hoe belangrijk de framing is, zodat het niet kan worden weggezet als een 'doekje voor het bloeden'.
3. Opstellen van een vragenlijst om uit te zetten onder een diverse groep gedupeerde kinderen en jongeren. De insteek van de vragen moet zo zijn dat er geen verkeerde verwachtingen worden geschept. In samenspraak met de Belastingdienst zullen de kinderen en jongeren direct worden bereikt en betrokken.
4. Aansturen en begeleiden van het co-creatie proces dat leidt tot advies over de aanpak algehele hoogte, manier waarop het geld wordt gegeven aan de kinderen, communicatieboodschap, eventuele follow up ondersteuning aan kinderen en jongeren etc. Dit vraagt om meerdere sessies; het precieze aantal moet gaandeweg blijken. We hebben in de begroting rekening gehouden met 5 sessies.
5. Adviseren over de communicatie-aanpak aan de Belastingdienst / het ministerie van Financiën.
6. Overleg met en betrekken van de Belastingdienst en andere ministeries in alle stappen van het proces zodat ze zich hier onderdeel van voelen.
7. Vastleggen van de stappen van het proces zodat de Belastingdienst hierover kan rapporteren aan relevante partijen.

ACTIELIJN #2: Community

Voor de volgende fase is het zaak om veel meer gedupeerde kinderen en jongeren te bereiken en betrekken. Dit is nodig om de aanpak voor de vergoeding op inclusieve manier te ontwerpen. Maar ook om een plek te creëren van delen voor degenen die daar behoefte aan hebben en waar gepast ervaringen ook transparant te maken. Hoe pijnlijk ook, draagt dit bij aan het doorleven en uiteindelijk ook helen van vele anderen.

Samen met kinderen en jongeren:

1. Contacten onderhouden met kindpanel en additionele aanmeldingen.
2. Uitdenken van het doel van de community en eerste contouren van het platform, inclusief welke kanalen (bijv Discord, website, instagram etc).
3. Een aantal grote co-creatie sessies ontwikkelen en faciliteren met zoveel mogelijk gedupeerde kinderen en jongeren om behoeften in kaart te brengen.
4. Briefing ontwikkelen voor een derde partij die gespecialiseerd is in het bouwen van een platform.
5. Onafhankelijke begeleiding van de platformbouwer om ervoor te zorgen dat wat er wordt ontwikkeld, blijft aansluiten op de aangegeven behoeften vanuit de kinderen en jongeren.

ACTIELIJN #3: Publicatie

De interviews worden afgenomen door toegewijde gespreksleiders met kennis van en ervaring in het voeren van diepte-interviews. We ontwerpen een format waarmee de input uit de interviews op toegankelijke en efficiënte manier worden vastgelegd en verwerkt. We analyseren de opgedane inzichten uit de interviews. We tekenen de 'uitkomsten' op en leggen ze vast op een functionele en aantrekkelijke manier.

Erkenning van de menselijke beleving van deze affaire die ook anderen helpt de affaire vanuit menselijke kant te doorleven (en hier komen de menselijke perspectieven bij elkaar).

De publicatie werkt verzoenend door de perspectieven vanuit gedupeerde kinderen en systemen bijeen te brengen:

- Centrale en toegankelijke bloemlezing van ervaringen en adviezen vanuit de kinderen
- Duiding van systemische mankementen die zij blootleggen

Reflecties door toonaangevende volwassenen vanuit de betrokken instellingen op de centrale vraag: *Waarom is het belangrijk om naar kinderen en jongeren zelf te luisteren en wat wil ik van hen leren?*

1. Diepte interviews met selectie van gedupeerde kinderen.
2. Diepte interviews met een selectie van jongeren (ook jongeren van 18+ jaar).
3. Verzamelen van uitspraken en overkoepelende inzichten (via de Community).
4. Verzamelen van columns van relevante volwassenen (lijst maken samen met de Belastingdienst).
5. Ontwikkelen van communicatieframing en -aanpak.
6. Sessies met betrokkenen in de Belastingdienst en relevante ministeries.

Planning 2021

Jan-maart	<p>Co-creatie over aanpak van de vergoeding</p> <p>Ontvangst van toegezegde vergoeding voor gedupeerde kinderen en jongeren. In samenspraak met de Belastingdienst zullen de kinderen en jongeren direct worden bereikt. Co-creatie proces dat leidt tot advies over hoogte, aanpak. Vanuit het kindpanel en samen met de Belastingdienst zullen andere gedupeerde kinderen worden bereikt.</p>
Vanaf jan	<p>Community</p> <p>Ontwikkelen van een centrale plek, bereiken en betrekken van alle kinderen en jongeren om ervaringen te delen en zichtbaar te maken en werven van kinderen en jongeren om hun stem te laten horen in de publicatie. Kanalen nader te bepalen: website, Discord (digitale hangout), Instagram etc. Wellicht leidt dit tot een breder onderzoek onder gedupeerde kinderen en jongeren. Deze groeiende community zal de uitvoering van de aanpak voor de vergoeding en het opstellen van de publicatie helpen.</p>
Feb – ±juli	<p>Publicatie</p> <p>Optekenen van ervaringen en adviezen van een representatief aantal kinderen en jongeren. Wijze van lancering en delen met relevante volwassenen samen nader uit te denken.</p>

Werkwijze van het kindpanel

Onze visie op de positie, begeleiding, positionering en de processen die ten grondslag zouden moeten liggen aan de inzet van het kindpanel voor de vervolgfase, volgt uit voorgaande analyse en voorgestelde acties.

Situatie tot nu toe

Tot nu toe heeft de Belastingdienst het kindpanel aangestuurd als een losstaand proces.

Beleid, begeleiding, analyse, uitvoering en communicatie worden door verschillende individuen binnen en buiten de Belastingdienst ingevuld en aangestuurd. Deze invulling leidde op meerdere momenten in het proces tot

- onduidelijkheid over wie, waarvoor verantwoordelijk was;
- inefficiëntie in bijvoorbeeld totstandkoming van communicatie uitingen;
- inhoud van output vanuit het kindpanel en input vanuit buiten (bijv ministerie SZW) sloten niet op elkaar aan;
- onduidelijkheid over duiding van de inhoud.

Voor het vervolg van de aansturing van het kindpanel doen we dan ook de volgende aanbevelingen:

1. De formele positie van de kinderen is minder complex dan die van de gedupeerde ouders, aangezien er geen complicerende factoren bij komen kijken zoals restitutie randvoorwaarden en gevolgen voor andere regelingen. Echter, omdat het om (gedupeerde) kinderen en jongeren gaat, is het juist een eigen delicaat proces dat vraagt om specifieke expertise en uiterst zorgvuldige aanpak waarin alle details tellen.
2. In de volgende fase van herstel, doorleven en helen zullen de kinderen meer zichtbaar zijn en is er schaalvergroting, De voorgestelde concrete acties voor het vervolg zullen meer externe exposure met zich meebrengen. De juiste communicatie op het juiste moment met de juiste framing en boodschap is dan ook cruciaal om ervoor te zorgen .
3. Het kindpanel moet zo worden gepositioneerd dat het bijdraagt aan het *totale* proces en hersteloperatie van doorleven en helen van de affaire.
4. De dialogen van het kindpanel tot nu toe hebben het belang en het nut bevestigd dat kinderen zélf aan de basis moeten staan van oplossingen. De inhoudelijke basis van wat er nu moet gebeuren ligt er. Alle concrete oplossingen (communicatie en vergoeding) moeten altijd in co-creatie worden ontwikkeld. In de volgende fase is het betrekken van veel meer gedupeerde kinderen cruciaal. Ook jongeren die in het verdelen gedupeerd zijn moeten hierin niet worden vergeten. Zie toelichting van concrete acties in het hoofdstuk hierna.

5. Procesontwerp, dialoog, begeleiding van de gesprekken, co-creatie van concrete uitkomsten en communicatie kunnen niet los van elkaar worden gezien. De begeleiding van het kindpanel moet de hoofdverantwoordelijke zijn voor het gehele proces rond het kindpanel en aanpalende activiteiten waar veel meer kinderen bij betrokken zijn). Betrokkenheid bij strategische besluitvorming door de directie van de Belastingdienst is dan ook cruciaal. onduidelijke rolverdeling tussen voorzitter en dialoogleider van het kindpanel.
6. De inzichten van betrokken kinderen (met het kindpanel als aanjager) moeten worden gedeeld binnen alle relevante instellingen. Daarin moeten ze onderdeel worden van processen / programma's die gericht zijn op geleerde lessen uit deze affaire / cultuurverandering. De kinderen dragen elementen aan van mensgerichte oplossingen.

Ter bespreking | Vervolg Kindpanel 2021

Aanleiding

- In 2020 gestart met Kindpanel in samenwerking met Missing Chapter;
- 3 bijeenkomsten geweest met het Kindpanel, 17/11, 1/12 en 15/12;
- Bij de laatste bijeenkomst waren Persoonsgegevens
- Samenwerking met Missing Chapter was voor 2020.

Vervolg Kindpanel 2021

Missing Chapter heeft een voorstel gestuurd voor het vervolg Kindpanel in 2021 (zie bijlage).

Op korte termijn wordt het voorstel besproken met betrokkenen van de Belastingdienst maar ook met vertegenwoordigers van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de voorzitters van het kind- en ouderpanel.

Op basis van het voorstel zijn er 3 vragen aan het SCT:

1. Is het SCT akkoord met de inhoud?

- Aanpak kindercompensatie (co-creatie proces om samen met kindpanel aanpak ontwikkelen, in nauwe samenwerking met de Belastingdienst)
- Community (bereiken en betrekken alle gedupeerde kinderen)
- Publicatie (optekenen van ervaringen en adviezen van gedupeerde kinderen en jongeren)

2. Hoe worden de kaders bepaald (werkbaar en uitvoerbaar) voor de vergoeding?

3. Hoe wordt samenwerking tussen Belastingdienst en het Kindpanel georganiseerd? Wie heeft welke rol?

NB: Voorstel Missing Chapter wordt moment afgestemd bij o.a. inkoop

Ter besluitvorming

Context
en
voorstel

Aanleiding

Wij, zijn gevraagd om als regieteam de drie door het SCT vastgestelde actielijnen ten aanzien van de kinderen en jongeren die slachtoffer zijn geworden van de toeslagenaffaire bij elkaar te brengen. Deze presentatie biedt een overzicht van het raamwerk waarbinnen wij werken, met als hoger doel het leven van deze kinderen en jongeren op de rit te krijgen. Tevens bevat deze notitie een eerste aanzet om tot een zorgvuldige regeling voor de verdeling van de 200 miljoen euro te komen. Graag reflecteren wij daarop met de leden van het SCT op 1 april 2021.

Gevraagd
van SCT

Beslispunten

- Akkoord op de ontwerpprincipes leidend tot het kwadrant op pagina 5 als werkkader
- Akkoord op de voorgenomen acties op pagina 6
- Herbevestiging van de aanpak om dit samen met de kinderen en jongeren vorm te geven en hun wensen en behoeften als uitgangspunt te nemen
- Akkoord op de uitgangspunten (slide 8 tot en met 11)

“Wie voelt zich er eigenlijk echt verantwoordelijk voor dat het weer goed met ons gaat?” (J, 17 jaar)

Een eerste verkenning van de stappen die nodig zijn voor het herstelproces van de kinderen en jongeren van gedupeerde ouders

Programma kind in beeld (werktitel)

persoonsgegevens

In samenwerking met de Missing Chapter Foundation

Den Haag, 31 maart 2021

Hoe krijgen deze kinderen en jongeren hun leven op de rit? Uitspraken van kinderen en jongeren tijdens de dialoogsessies*

- *“Beter dat het goed en zorgvuldig gebeurt dan half.” (M, 22)*
- *“Ik denk eigenlijk dat mijn leven al verwoest is. Ik weet echt niet hoe ik het op de rit moet krijgen. Door de affaire heb ik grote stuk van mijn jeugd niet op school gezeten.” (C, 19)*
- *“Als ze bij het betalen van een schadevergoeding weer op de verkeerde manier naar ons kijken begint alle ellende weer op nieuw. Gaan ze ons ooit gewoon weer vertrouwen?”
(I, 17)*

*De dialogen met kinderen en jongeren worden begeleid door de Missing Chapter Foundation, gespecialiseerd in mensgerichte procesinrichting, door

persoonsgegevens

persoonsgegevens

Hoe krijgen deze kinderen en jongeren hun leven op de rit? Uitspraken van kinderen en jongeren tijdens de dialoogsessies

- *“Gaat de Belastingdienst met instanties spreken waar we in de problemen zitten zodat we niet steeds weer incassobureaus langs krijgen? Dit brengt veel stress en boetes worden verhoogd. Ze moeten begrijpen in welke benarde situatie we zitten. Als dit zo doorgaat komen we er nooit meer uit.” (M, 22)*
- *“Als je het niet hebt meegemaakt kun je het je eigenlijk niet goed voorstellen wat het betekent om je eigenlijk je hele leven al als fraudeur te voelen. Deze situatie is mijn persoonlijkheid geworden.” (Z, 18)*

Ontwerpprincipes

Inzichten over erkenning van slachtoffers o.b.v. van "*transitional justice*" & "*dealing with the past*"

Recht op weten Onderzoek wat er precies is gebeurd, wat zijn de feiten, wat zijn de factoren die ertoe hebben bijgedragen dat dit kon gebeuren? (relevant ihkv preventie)	Recht op gerechtigheid Houd degenen die verantwoordelijk zijn voor de misstanden verantwoordelijk. Als dat niet meer kan (mensen/instellingen zijn er niet meer), dan op een symbolische manier.
Recht op herstel Voer maatregelen uit gericht op het herstel van slachtoffers.	Garantie dat het niet opnieuw gebeurt Voer acties uit die gericht zijn op preventie en die ervoor zorgen dat het zich niet herhaalt.

Bron: *lessons learned (concept)*

persoonsgegevens

opdracht.

Wij hebben uitgebreid met haar gesproken in relatie tot onze

Ontwerpprincipes vertaald naar de kinderen en jongeren

Begrip voor én erkenning van de gevolgen voor kinderen en jongeren

RECHT OP DE HELE WAARHEID

Alle perspectieven in beeld krijgen

- Rapport commissie Donner
- Rapport POK Tweede Kamer
- **Wat nog ontbreekt: een rapport vanuit het perspectief van de kinderen en jongeren.**
Aanbeveling: dit onafhankelijk te laten onderzoeken door Missing Chapter

RECHT OP GERECHTIGHEID

Het gevoel hebben dat verantwoordelijkheid wordt genomen

- Excuses en opstappen van het kabinet
- Filmpje kinderen en jongeren voor de Catshuissessie
- **Wat nog ontbreekt: breed gedeelde overeenstemming over de doelen en over wat er nodig is om deze te bereiken. Borgen dat iedereen vanuit dat doel te werk gaat**

RECHT OP LEVEN OP DE RIT

Ondersteuning krijgen die nodig is

- Kindregeling (financieel)
- **Wat nog ontbreekt:**
  - **Informatievoorziening voor de kinderen en jongeren**
  - **Hulp en ondersteuning bij oplossen problemen**

RECHT OP VERANDERING

Het gevoel hebben dat het niet weer gaat gebeuren

- Acties binnen ministeries gericht op werkproces en cultuur
- **Aanbeveling: neem de publicatie over de ervaring van kinderen en jongeren mee in de beoogde verandercultuur en processen**

Belangrijkste (voorgenomen) acties

RECHT OP DE HELE WAARHEID

Alle perspectieven in beeld krijgen

- Voorstel voor onafhankelijk onderzoek wat deze affaire met ze heeft gedaan en wat er nodig is om het leven weer op de rit te krijgen.

RECHT OP GERECHTIGHEID

Het gevoel hebben dat verantwoordelijkheid wordt genomen

- De Belastingdienst communiceert de acties ten aanzien van de kinderen en jongeren op hun website op basis van een afgestemd plan
- Er komt een kabinetsreactie op publicatie

RECHT OP LEVEN OP DE RIT

Ondersteuning krijgen die nodig is

- Financiële kindregeling 200 miljoen
- Kindcommunity en communicatiekanalen
- Communicatieplan over het programma Kind in beeld
- Hulp (o.a. Kindertelefoon, opzetten hulppunt bij gemeenten voor 18+, andere vormen van hulp)

RECHT OP VERANDERING

Het gevoel hebben dat het niet weer gaat gebeuren

- Er komt een onafhankelijke publicatie met persoonlijke verhalen en aanbevelingen van de kinderen en jongeren. Deze publicatie de basis laten zijn voor vervolgacties binnen relevante overheidsdiensten.